

ВПЛИВ ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ НА ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ У ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

Бондарчук Ю., Попченко І. С.

Почнемо з того, що таке патріотизм. Патріотизм – це громадянське почуття, змістом якого є любов до Батьківщини і готовність пожертвувати своїми інтересами заради неї, відданість своєму народові, гордість за надбання національної культури, особливе емоційне переживання своєї приналежності до країни, мови, історії, традицій, готовність діяти в інтересах Батьківщини та постати на її захист у разі необхідності. Містить ряд важливих морально-етичних, етнічних, культурних, політичних та історичних аспектів; тісно пов'язаний з націоналізмом. Патріотизм є важливою складовою українського національного духу, надихав покоління українців на боротьбу за національне визволення та процвітання. Оскільки саме діти й молодь є могутньою силою країни та надією нації, питання військово-патріотичного виховання є рушійним, особливо в умовах війни.

Відповідно, на основі патріотизму, у дітей та молоді формуються цінності. А саме: *справедливість, вірність, гідність, альтруїзм*.

Розглянемо першу цінність: *справедливість*.

Справедливість, сформована патріотизмом, відображає ідею того, що кожна людина має бути обережною і відданою країні. Це означає, що в розподілі ресурсів, можливостей та обов'язків слід враховувати не тільки інтереси окремої людини, а й інтереси країни в цілому.

Патріотична справедливість покликана забезпечити стабільність та процвітання країни, а також захистити її інтереси в міжнародному співтоваристві. Вона може включати в себе принципи національної безпеки, економічного розвитку та соціальної солідарності.

Однак, важливо зазначити, що патріотична справедливість не повинна переважати загальну справедливість і не має призводити до дискримінації або обмеження прав окремих груп людей. Вона має бути збалансована з урахуванням принципів рівності, свободи і незалежності для усіх громадян.

Кожна критична ситуація, з якою стикається молодь, є своєрідною перевіркою правильності її дій, вміння реагувати на обставини, здатності «тримати удар» та пристосовуватися до зміни подій. А також є можливістю звірити моральний компас – чи я вірю в те, про що говорю, чи мої цінності є справжніми, чи готовий я дотримуватися проголошених декларацій. І війна є найжорсткішою з

усіх перевірок, з якими можна стикнутися у житті. Адже вона перевіряє день за днем, місяць за місяцем і ставить в надскладні умови, в яких схибити дуже легко. І велике щастя, коли можеш впевнено сказати – так, я пройшов усі перевірки і підтверджую заявлені цінності.

Отже, з огляду на воєнні реалії в Україні, сучасні учні та молодь як майбутні громадяни формують під час гри «Сокіл» («Джура») пріоритетність низки фундаментальних (мир, віра, свобода, гідність, єдність, доброчинність), сімейних та національних цінностей.

Отримані наукові результати загалом засвідчують ціннісне ставлення української молоді та учнів до таких соціальних/політичних/духовних інститутів, як держава, нація, сім'я, мова, віра, історія, культура. Учні та молодь підтвердили своє розуміння важливості існування української держави/державності, суверенітету й територіальної цілісності рідної країни, демократичних моральних національних засад розвитку українського суспільства.

Водночас наші наукові висновки передбачають окреслення пріоритетних напрямів реалізації громадянського виховання майбутнього покоління. Так, необхідним буде підтримувати й розвивати рівень національної та громадянської свідомості сучасних учнів, утверджувати їх переконання про ціннісні пріоритети українських громадян у часи війни та післявоєнного періоду. У цьому контексті важливим є розвиток та впровадження гри «Сокіл» («Джура»).

Проблема патріотичного виховання є однією з найважливіших, оскільки від її вирішення безпосередньо залежить майбутнє нашої нації. Майбутнє Української держави, неможливе без виховання молоді, без її спрямування на становлення свідомих громадян-патріотів України. У преамбулі до закону «Про освіту» відзначено, що «метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей...» [1].

Військово-патріотичне виховання сприяє формуванню патріотичних цінностей, громадянської свідомості та відповідального ставлення до обов'язків перед державою. По-друге, дослідження в цій галузі може допомогти виявити ефективні методи та підходи до виховання, а також визначити проблеми та недоліки, які потребують уваги та вдосконалення. Враховуючи сучасні

виклики та загрози, такі як: інформаційна війна, тероризм чи геополітичні конфлікти, важливо розуміти, як виховання може сприяти формуванню сильної та обороноздатної держави [2].

В Україні національно-патріотичне виховання є одним із пріоритетних напрямів діяльності держави та суспільства щодо розвитку національної свідомості на основі суспільно-державних (національних) цінностей [3]. Національно-патріотичне виховання охоплює усі сфери життєдіяльності суспільства, насамперед освіту і науку, молодь та сім'ю, культуру [4].

У більшості країн Євросоюзу, типовими складовими загальнодержавної системи військово-патріотичного виховання є початкова військова підготовка у школі, а також військова підготовка на навчально-польових зборах, навчання у вигляді військових ігор, походів тощо. Певну позитивну роль у патріотичному та військово-патріотичному вихованні молоді у багатьох країнах світу відіграла громадська система виховання – скаутський рух – міжнародний неполітичний молодіжний рух, який має за мету підтримку фізичного, розумового і духовного розвитку молоді, щоб та могла відігравати важливу роль у суспільстві [5]. В Україні, однією із форм організації патріотичного виховання, є всеукраїнська дитячо-юнацька військово-патріотична гра «Сокіл» («Джура»). Вона спрямована на оволодіння початковою військовою підготовкою, формування фізичних та психологічних навичок та цінностей у майбутніх захисників нашої Батьківщини.

Список використаних джерел

1. Про освіту: Закон України від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII: станом на 15 квітня 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19> (дата звернення: 15.04.2023).
2. Про проведення у 2022/2023 навчальному році Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»): Наказ Міністерства освіти і науки України від 12 жовтня 2022 р. № 902: станом на 15 листопада 2023 р. URL: https://ru.osvita.ua/legislation/pozashk_osv/87618/ (дата звернення: 15.10.2023).
3. Стратегія національно-патріотичного виховання: Указ Президента України від 09 червня 2020 р. № 215/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2152020-34077> (дата звернення: 15.10.2023).
4. Деякі питання дитячо-юнацького військово-патріотичного виховання: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2018 р. № 845 : станом на 15 листопада 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/704-2017-%D0%BF> (дата звернення: 15.10.2023).
5. URL: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdRnIFugIJ56mlMU2A-QITrBLcXI7pfnRgduaQHsyQz_t7g/viewform (дата звернення: 15.10.2023).